

คุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมของชุมชน
ในสถานศึกษา สังกัดเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 7
CHARACTERISTICS OF EDUCATIONAL ADMINISTRATORS AFFECTING
COMMUNITY PARTICIPATION IN SCHOOLS UNDER THE NAKHON RATCHASIMA
PRIMARY EDUCATIONAL SERVICE AREA OFFICE 7

ศิริยาภรณ์ สีทา¹, บรรจบ บุญจันทร์²

มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา

Siriyaporn Sita¹, Banjob Boonchan²

Nakhon Ratchasima Rajabhat University

Corresponding Author E-mail : sirayaporn123@gmail.com¹, banjobbun21@gmail.com²

(Received : February 3, 2026; Edit : February 17, 2026; accepted : February 19, 2026)

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) เพื่อศึกษาการมีส่วนร่วมของชุมชนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 7 2) เพื่อศึกษาคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 7 3) เพื่อศึกษาคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมของชุมชนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 7 กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 30 คน และครู จำนวน 297 คน ซึ่งได้มาโดยการสุ่มแบบแบ่งชั้นภูมิตามขนาดสถานศึกษา เครื่องมือในการวิจัย ได้แก่ เป็นแบบสอบถามข้อมูลเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของชุมชนในสถานศึกษา และคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษา ที่มีค่าความตรงเชิงเนื้อหาเท่ากับ 1.00 และมีค่าความเชื่อมั่นการมีส่วนร่วมของชุมชนในสถานศึกษา และคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษา โดยรวมเท่ากับ .959 และ .953 ตามลำดับ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน และการถดถอยพหุคูณแบบขั้นตอน

ผลการวิจัยพบว่า 1) ระดับการมีส่วนร่วมของชุมชนในสถานศึกษา สังกัดเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 7 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดที่สุด คือ ด้านการมีส่วนร่วมในผลประโยชน์ รองลงมา คือ ด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผล ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ และด้านการมีส่วนร่วมในการดำเนินการ ตามลำดับ 2) ระดับคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 7 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดที่สุด คือ คุณธรรม จริยธรรม รองลงมา คือ ด้านผู้นำที่มีความรู้ความสามารถ ด้านวิสัยทัศน์ และด้านความคิดสร้างสรรค์ ตามลำดับ ซึ่งสรุปผลในแต่ละด้าน 3) คุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษามีอิทธิพลร่วมกันต่อการมีส่วนร่วมของชุมชนในสถานศึกษา อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยด้านที่มีอิทธิพลสูงสุดที่สุดคือ ด้านวิสัยทัศน์ รองลงมา คือ ด้านคุณธรรม จริยธรรม และด้านผู้นำที่มีความรู้ความสามารถ ตามลำดับ ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณเป็น .673 และด้านเหล่านี้สามารถอธิบายความแปรปรวนการมีส่วนร่วมของชุมชนในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 7 ได้ร้อยละ 44.8

จากผลการวิจัยนี้ สามารถนำไปสร้างสมการพยากรณ์คุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมของชุมชนในสถานศึกษา สังกัดเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 7

คำสำคัญ: การมีส่วนร่วมของชุมชนในสถานศึกษา, คุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษา

Abstract

The purposes of this research were to: 1) examine the level of community participation in schools under the Nakhon Ratchasima Primary Educational Service Area Office 7; 2) investigate the characteristics of school administrators under the same office; and 3) study the characteristics of school administrators that influence community participation in schools under the Nakhon Ratchasima Primary Educational Service Area Office 7. The sample consisted of 30 school administrators and 297 teachers, selected through stratified random sampling based on school size. The research instruments were questionnaires regarding community participation in schools and the characteristics of school administrators. The content validity index was 1.00. The overall reliability coefficients were .959 for community participation and .953 for administrators' characteristics. The statistics used for data analysis included frequency, percentage, mean, standard deviation, Pearson's product-moment correlation coefficient, and stepwise multiple regression analysis.

The research findings revealed that: 1) The overall level of community participation in schools was at a high level. When considering each aspect, all were at a high level. The highest mean was participation in benefits, followed by participation in evaluation, participation in decision-making, and participation in implementation, respectively. 2) The overall level of school administrators' characteristics was also at a high level. All aspects were rated at a high level, with morality and ethics receiving the highest mean, followed by knowledgeable and competent leadership, vision, and creativity, respectively. 3) The characteristics of school administrators jointly influenced community participation in schools at the .01 level of statistical significance. Vision had the strongest influence, followed by morality and ethics, and knowledgeable and competent leadership, respectively. The multiple correlation coefficient was .673, and these factors accounted for 44.8 percent of the variance in community participation in schools under the Nakhon Ratchasima Primary Educational Service Area Office 7.

Based on the findings, a predictive equation can be developed to explain the characteristics of school administrators that influence community participation in schools under the Nakhon Ratchasima Primary Educational Service Area Office 7.

Keywords: Community participation in schools, Characteristics of school administrators

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

การศึกษาในศตวรรษที่ 21 เกิดขึ้นท่ามกลางการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วของโลก ทั้งในด้านเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม และเทคโนโลยี ประเทศไทยจำเป็นต้องพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ให้มีคุณภาพ เพื่อให้สามารถเผชิญกับความท้าทายและการเปลี่ยนแปลงดังกล่าวได้อย่างมั่นคง การจัดการศึกษาจึงถือเป็นกลไกสำคัญในการพัฒนาคนให้มีความรู้ ความสามารถในการคิด วิเคราะห์ แก้ปัญหา และปรับตัวให้เหมาะสมกับบริบทของสังคมที่เปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา การจัดการศึกษาที่มีคุณภาพจำเป็นต้องได้รับความร่วมมือจากทุกภาคส่วน โดยเฉพาะชุมชนซึ่งเป็นฐานสำคัญของการเรียนรู้และเป็นแหล่งทรัพยากรทางสังคมที่มีบทบาทโดยตรงต่อการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550 มาตรา 80 (4) ได้กำหนดให้รัฐส่งเสริมการกระจายอำนาจให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและชุมชนมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา เพื่อให้สอดคล้องกับความต้องการของท้องถิ่นและมาตรฐานการศึกษา ทั้งนี้สอดคล้องกับพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2553 มาตรา 8 (2) และมาตรา 9 ที่มุ่งเน้นให้สังคมมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา รวมทั้งส่งเสริมการกระจายอำนาจการบริหารไปสู่สถานศึกษาอย่างแท้จริง นอกจากนี้ พระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการกระทรวงศึกษาธิการ พ.ศ. 2546 มาตรา 44 ยังระบุให้สถานศึกษาเป็นนิติบุคคลที่มีอิสระและความคล่องตัวในการบริหาร โดยยึดแนวคิดการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน (School-based management) ซึ่งให้ความสำคัญกับการบริหารแบบมีส่วนร่วมผ่านคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ดังนั้น การมีส่วนร่วมของชุมชนจึงเป็นกลไกสำคัญที่ไม่เพียงสนับสนุนด้านทรัพยากรเท่านั้น แต่ยังช่วยเสริมสร้างความโปร่งใส ความน่าเชื่อถือ และนำไปสู่การพัฒนาการศึกษาอย่างยั่งยืน อย่างไรก็ตาม การที่ชุมชนจะเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาอย่างแท้จริงนั้น มิได้เกิดขึ้นโดยอัตโนมัติ หากแต่ขึ้นอยู่กับคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษา ซึ่งถือเป็นจุดเริ่มต้นที่สำคัญที่สุดในการเปิดหรือปิดประตูรับชุมชนเข้าสู่กระบวนการบริหารจัดการศึกษา ผู้บริหารเป็นผู้นำองค์กรที่กำหนดทิศทาง นโยบาย บรรยายภาพ และวัฒนธรรมของสถานศึกษา หากผู้บริหารมีวิสัยทัศน์กว้างไกล เปิดกว้างทางความคิด มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดี โปร่งใส ยึดหลักธรรมาภิบาล และเห็นคุณค่าของความร่วมมือจากภาคส่วนต่าง ๆ ย่อมเอื้อต่อการสร้างความไว้วางใจ ความศรัทธา และความเต็มใจของชุมชนในการเข้ามามีส่วนร่วมในด้านการวางแผน การตัดสินใจ การสนับสนุนทรัพยากร และการติดตามประเมินผล ในทางตรงกันข้าม หากผู้บริหารขาดทักษะด้านการสื่อสาร ไม่เปิดโอกาสให้มีส่วนร่วม หรือมีรูปแบบการบริหารแบบรวมศูนย์และปิดกั้นความคิดเห็น ก็อาจส่งผลให้ชุมชนเกิดความท้อแท้ ขาดความเชื่อมั่น และลดระดับการมีส่วนร่วมลง ดังนั้น คุณลักษณะของผู้บริหารจึงมีใช้เพียงปัจจัยภายในที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการบริหารงานเท่านั้น หากแต่เป็นปัจจัยเชิงกลไกที่กำหนดระดับและคุณภาพของการมีส่วนร่วมของชุมชนโดยตรง กล่าวได้ว่า ผู้บริหารเป็นตัวแปรสำคัญเชิงกำหนดทิศทางที่เชื่อมโยงระหว่างนโยบายการกระจายอำนาจตามกฎหมายกับการปฏิบัติจริงในสถานศึกษา อันจะนำไปสู่การพัฒนาคุณภาพการศึกษาอย่างยั่งยืนในบริบทของสังคมไทยยุคศตวรรษที่ 21

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 7 มีสถานศึกษาในบริบทที่หลากหลาย ทั้งชนบทและกึ่งเมือง แม้มีนโยบายส่งเสริมการมีส่วนร่วมจะมีความชัดเจน แต่ในทางปฏิบัติยังพบข้อจำกัดหลายประการ โดยชุมชนบางส่วนยังขาดความเข้าใจในบทบาทหน้าที่ของตนตามกรอบกฎหมาย การมีส่วนร่วมจึงมักอยู่ในระดับการสนับสนุนทรัพยากรหรือเข้าร่วมกิจกรรมเป็นครั้งคราว ขณะที่บางโรงเรียน โดยเฉพาะพื้นที่ที่ผู้ปกครองมีภาระด้านเศรษฐกิจหรือทำงานนอกพื้นที่ พบว่าการเข้าร่วมวางแผน ตัดสินใจ และติดตามประเมินผลยังมีความจำกัด สะท้อนช่องว่างระหว่างนโยบายกับการปฏิบัติจริงในระดับสถานศึกษา (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 7, 2566) ในบริบทของชุมชนโคราชซึ่งมีอัตลักษณ์และความผูกพันทางสังคมเข้มแข็ง คุณลักษณะของผู้บริหารจึงเป็นปัจจัยสำคัญในการจูงใจให้เกิดการมีส่วนร่วมอย่างแท้จริง ทั้งในโรงเรียนขนาดเล็กและขนาดใหญ่ โดยเฉพาะความเข้าใจและเข้าถึงง่าย การให้เกียรติภูมิปัญหาท้องถิ่น ภาวะผู้นำแบบมีส่วนร่วมและโปร่งใส ตลอดจนความมุ่งมั่นพัฒนาคุณภาพผู้เรียนอย่างเห็นผลเป็นรูปธรรม ซึ่งจะช่วยเปลี่ยนบทบาทของชุมชนจากผู้สนับสนุนภายนอกให้เป็นหุ้นส่วนทางการศึกษาอย่างแท้จริง อันสะท้อนถึงความจำเป็นเร่งด่วนของการศึกษา

เมื่อเปรียบเทียบแนวนโยบายที่มุ่งเน้นการมีส่วนร่วมของชุมชนกับสภาพการดำเนินงานจริง พบว่ายังมีช่องว่างระหว่างนโยบายกับการปฏิบัติ โดยแม้ว่ารัฐจะส่งเสริมให้ชุมชนเข้ามามีบทบาทในการจัดการศึกษา และผู้บริหารสถานศึกษาจะมีบทบาทสำคัญในการขับเคลื่อนนโยบาย แต่หลายพื้นที่ยังขาดการเชื่อมโยงที่แน่นแฟ้นระหว่างโรงเรียนกับชุมชน ซึ่งอาจมีสาเหตุมาจากคุณลักษณะของผู้บริหาร เช่น ขาดภาวะผู้นำที่สร้างแรงจูงใจ การสื่อสารที่ไม่เปิดกว้าง หรือขาดทักษะในการบริหารแบบมีส่วนร่วม ส่งผลให้ชุมชนไม่เกิดความไว้วางใจและไม่รู้สึกมีส่วนร่วมอย่างแท้จริง (Epstein, 2018) สถานการณ์ดังกล่าวส่งผลกระทบต่อคุณภาพการศึกษาในระยะยาว เพราะการขาดการมีส่วนร่วมของชุมชนทำให้โรงเรียนสูญเสียพลังสนับสนุนที่จำเป็น ทั้งด้านทรัพยากร กำลังคน และความร่วมมือในการพัฒนาการเรียนรู้ ผู้บริหารที่ไม่สามารถสื่อสารหรือสร้างบรรยากาศของความร่วมมือได้ อาจทำให้เกิดความห่างเหินระหว่างโรงเรียนกับชุมชน ชุมชนจึงไม่รู้สึกเป็นเจ้าของโรงเรียน และไม่สามารถเข้ามาร่วมพัฒนาแก้ไขปัญหาการศึกษาในท้องถิ่นได้อย่างเต็มที่ (Sergiovanni, 1992) ทั้งนี้ การมีส่วนร่วมของชุมชนในสถานศึกษา หมายถึง กระบวนการเปิด

โอกาสให้ประชาชนหรือผู้มีส่วนได้ส่วนเสียเข้ามาร่วมคิด ร่วมตัดสินใจ ร่วมดำเนินการ และร่วมประเมินผล เพื่อให้การจัดการศึกษาสอดคล้องกับความต้องการของชุมชน (Cohen & Uphoff, 1977) การมีส่วนร่วมจึงเป็นกลไกสำคัญที่ทำให้เกิดความเข้มแข็ง ความผูกพัน และความรู้สึกร่วมกันเป็นเจ้าของร่วมกัน ซึ่งจะส่งผลให้การดำเนินงานของสถานศึกษามีประสิทธิภาพและยั่งยืน (กัญญาพัชร พูลชื่น, 2556)

อย่างไรก็ตาม ระดับของการมีส่วนร่วมของชุมชนย่อมแตกต่างกันตามบริบทของแต่ละพื้นที่ โดยมีปัจจัยสำคัญคือ คุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษาซึ่งเป็นผู้นำสูงสุดในสถานศึกษา ผู้บริหารที่มีวิสัยทัศน์กว้างไกล มีคุณธรรม จริยธรรม มีภาวะผู้นำ มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดี และสามารถบริหารแบบมีส่วนร่วม จะช่วยสร้างความเชื่อมั่นและความไว้วางใจจากชุมชนได้ (พรพิมล นิยมพันธุ์, 2550) ดังนั้น การศึกษาคุณลักษณะของผู้บริหารที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมของชุมชนจึงมีความสำคัญ เพราะจะช่วยระบุปัจจัยหลักที่จำเป็นต่อการสร้างความร่วมมือและการพัฒนาการศึกษาอย่างยั่งยืนในระดับท้องถิ่น

จากสถานการณ์ดังกล่าว ผู้วิจัยจึงมีความสนใจศึกษาคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมของชุมชนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 7 โดยมุ่งหวังให้ผลการวิจัยช่วยชี้ให้เห็นคุณลักษณะที่จำเป็นและมีความสัมพันธ์กับระดับการมีส่วนร่วมของชุมชน เพื่อใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาผู้บริหารสถานศึกษาให้สามารถบริหารงานโดยอาศัยความร่วมมือจากชุมชนได้อย่างมีประสิทธิภาพและยั่งยืน ตลอดจนเป็นข้อมูลสนับสนุนการพัฒนานโยบายด้านการบริหารสถานศึกษาในระดับท้องถิ่นและระดับประเทศต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

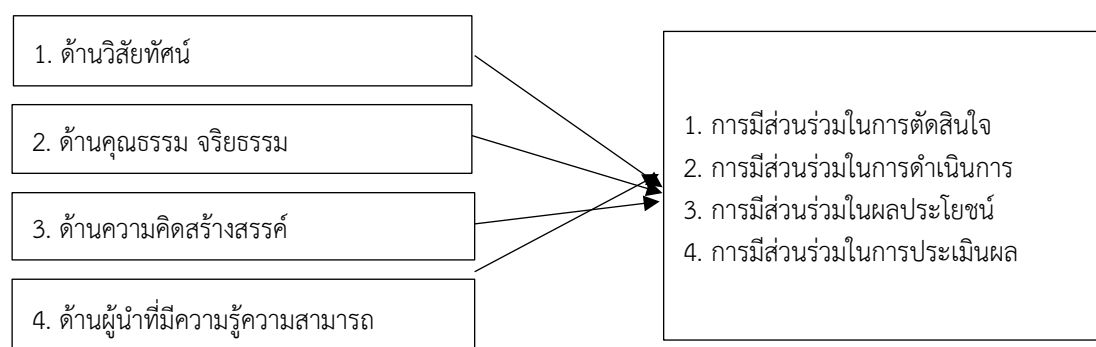
1. เพื่อศึกษาการมีส่วนร่วมของชุมชนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 7
2. เพื่อศึกษาคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 7
3. เพื่อศึกษาคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมของชุมชนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 7

กรอบแนวคิดในการวิจัย

ตัวแปรที่ศึกษา

ตัวแปรพยากรณ์ ตัวแปรเกณฑ์

คุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษา การมีส่วนร่วมของชุมชนในสถานศึกษา

สมมติฐานการวิจัย

องค์ประกอบของคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษาทุกองค์ประกอบส่งผลต่อการมีส่วนร่วมของชุมชนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 7

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1. ประชากร

ประชากร ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 182 คน และครู จำนวน 1,878 คน รวม 2,060 คน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 7 ปีการศึกษา 2568 (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 7, 2568)

2. กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่าง กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 30 คน และครู จำนวน 297 คน รวม 327 คน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 7 ปีการศึกษา 2568 ซึ่งกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างโดยใช้ตารางสำเร็จรูป Krejcie and Morgan (1970, pp.607-610) เลือกกลุ่มตัวอย่างที่ทำการวิจัยโดยการสุ่มแบบแบ่งชั้น (Stratified random sampling) ใช้ขนาดสถานศึกษาเป็นชั้นภูมิ

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้สร้างเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่ แบบสอบถามข้อมูลเกี่ยวกับคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมของชุมชนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 7 ซึ่งแบ่งออกเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามข้อมูลเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามมีลักษณะเป็นแบบสำรวจรายการ (Check list) ได้แก่ ตำแหน่ง และขนาดของโรงเรียน จำนวน 2 ข้อ

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามข้อมูลเกี่ยวกับคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 7 จากการสังเคราะห์องค์ประกอบคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษา ประกอบด้วย 4 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) ด้านคุณธรรม จริยธรรม 2) ด้านวิสัยทัศน์ 3) ด้านความคิดสร้างสรรค์ และ 4) ด้านผู้นำที่มีความรู้ความสามารถ ซึ่งแบบสอบถามมีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating scale) 5 ระดับ ตามวิธีของ Likert (1961, pp. 90-95) โดยแต่ละระดับมีความหมาย ดังนี้

5 หมายถึง คุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษาอยู่ในระดับมากที่สุด

4 หมายถึง คุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษาอยู่ในระดับมาก

3 หมายถึง คุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษาอยู่ในระดับปานกลาง

2 หมายถึง คุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษาอยู่ในระดับน้อย

1 หมายถึง คุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษาอยู่ในระดับน้อยที่สุด

ตอนที่ 3 แบบสอบถามเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของชุมชนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 7 จากการสังเคราะห์องค์ประกอบของการมีส่วนร่วมของชุมชนในสถานศึกษา ประกอบด้วย 4 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ 2) การมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน 3) การมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ และ 4) การมีส่วนร่วมในการประเมินผล ซึ่งแบบสอบถามมีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating scale) 5 ระดับ ตามวิธีของ Likert (1961, pp. 90-95) โดยแต่ละระดับมีความหมาย ดังนี้

5 หมายถึง การมีส่วนร่วมของชุมชนในสถานศึกษาอยู่ในระดับมากที่สุด

4 หมายถึง การมีส่วนร่วมของชุมชนในสถานศึกษาอยู่ในระดับมาก

3 หมายถึง การมีส่วนร่วมของชุมชนในสถานศึกษาอยู่ในระดับปานกลาง

2 หมายถึง การมีส่วนร่วมของชุมชนในสถานศึกษาอยู่ในระดับน้อย

1 หมายถึง การมีส่วนร่วมของชุมชนในสถานศึกษาอยู่ในระดับน้อยที่สุด

การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

การสร้างแบบสอบถามเกี่ยวกับคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมของชุมชนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 7 มี 7 ขั้นตอน ดังนี้

2.1 ศึกษาวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องจากหนังสือ เอกสาร วารสาร รวมทั้งแนวคิด และทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับคุณลักษณะของผู้บริหาร และการมีส่วนร่วมของชุมชน ในมุมมองทัศนะของนักการศึกษาหลาย ๆ ท่าน เพื่อนำมาใช้ในการสรุปเป็นนิยามศัพท์ของตัวแปรในการวิจัย และเป็นแนวทางในการสร้างเครื่องมือ

2.2 ศึกษาวิธีสร้างเครื่องมือจากเอกสารตำรา โดยยึดกรอบแนวคิดในการวิจัยเป็นแนวทางในการสร้างเครื่องมือ

2.3 สร้างแบบสอบถามเกี่ยวกับคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 7 จากการสังเคราะห์องค์ประกอบคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษา ประกอบด้วย 4 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) ด้านวิสัยทัศน์ 2) ด้านคุณธรรม จริยธรรม 3) ด้านความคิดสร้างสรรค์ และ 4) ด้านผู้นำที่มีความรู้ความสามารถ

2.4 สร้างแบบสอบถามเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของชุมชนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 7 จากการสังเคราะห์องค์ประกอบของการมีส่วนร่วมของชุมชนในสถานศึกษา ประกอบด้วย 4 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ 2) การมีส่วนร่วมในการดำเนินการ 3) การมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ และ

4) การมีส่วนร่วมในการประเมินผล

2.5 นำแบบสอบถามฉบับร่างเสนออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ เพื่อตรวจสอบแก้ไขเนื้อหาและสำนวนภาษาที่ใช้ ตลอดจนความครอบคลุม และความถูกต้องสมบูรณ์ของเนื้อหา แล้วนำมาปรับปรุงแก้ไขให้ถูกต้อง

2.6 นำแบบสอบถามที่ปรับปรุงแก้ไขโดยอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์แล้วเสนอต่อผู้เชี่ยวชาญจำนวน 5 ท่าน เพื่อพิจารณาตรวจสอบรูปแบบ (Format) ความถูกต้องของภาษา (Wording) พร้อมทั้งปรับปรุงแก้ไขตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญ และให้ผู้เชี่ยวชาญได้ประเมินความสอดคล้องของข้อคำถามกับวัตถุประสงค์ และหาค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับเนื้อหา (Index of Item-Objective Congruence: IOC) โดยคัดเลือกข้อคำถามที่มีค่า IOC ตั้งแต่ 0.5 ขึ้นไป พร้อมทั้งปรับปรุงแก้ไขเพิ่มเติมตามที่คุณเชี่ยวชาญแนะนำ ผลปรากฏว่ามีค่า IOC อยู่ระหว่าง 0.5 ถึง 1.00 ซึ่งถือว่าผ่านเกณฑ์ (บุญชม ศรีสะอาด, 2556, น. 103) และนำข้อเสนอแนะจากผู้เชี่ยวชาญ มาเป็นแนวทางในการปรับปรุงแก้ไขเครื่องมือให้สมบูรณ์เหมาะสม ผลการวิเคราะห์ปรากฏว่ามีค่า IOC เท่ากับ 1.00 ซึ่งถือว่าผ่านเกณฑ์ ดังภาคผนวก ง

2.7 นำแบบสอบถามที่แก้ไขแล้ว ตามที่อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์และผู้เชี่ยวชาญเสนอแนะไปทดลองใช้ (Try out) ในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 7 ปีการศึกษา 2568 ที่ไม่ใช้กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 คน และนำผลการตอบแบบสอบถามมาวิเคราะห์หาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบสอบถาม โดยใช้ค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของ Cronbach ซึ่งหาก มีค่ามากกว่า 0.7 จะถือว่าผ่านเกณฑ์ (บุญชม ศรีสะอาด, 2556, น. 103) ซึ่งได้ค่าความเชื่อมั่นดังต่อไปนี้

2.7.1 การมีส่วนร่วมของชุมชนในสถานศึกษา มี 4 องค์ประกอบ ค่าความเชื่อมั่นโดยรวมเท่ากับ .959 และแยกตามองค์ประกอบ ดังนี้

2.7.1.1 การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .935

2.7.1.2 การมีส่วนร่วมในการดำเนินการ ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .866

2.7.1.3 การมีส่วนร่วมในผลประโยชน์ ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .874

2.7.1.4 การมีส่วนร่วมในการประเมินผล ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .952

2.7.2 คุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษา มี 4 องค์ประกอบ ค่าความเชื่อมั่นโดยรวมเท่ากับ .953 และแยกตามองค์ประกอบ ดังนี้

2.7.2.1 ด้านวิสัยทัศน์ ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .936

2.7.2.2 ด้านคุณธรรม จริยธรรม ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .947

2.7.2.3 ด้านความคิดสร้างสรรค์ ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .944

2.7.2.4 ด้านผู้นำที่มีความรู้ความสามารถ ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .939

การเก็บรวบรวมข้อมูล

การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลตามขั้นตอน ดังนี้

1. ผู้วิจัยขอหนังสืออนุญาตจากคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา เพื่อขอความร่วมมือและความอนุเคราะห์จากผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 7 ในการเก็บรวบรวมข้อมูลวิจัย

2. ผู้วิจัยทำหนังสือขอความร่วมมือไปสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 7 เพื่อขอความอนุเคราะห์ในการอำนวยความสะดวกในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 7

3. ผู้วิจัยส่งหนังสือขอความร่วมมือตอบแบบสอบถามพร้อมแบบสอบถามเพื่อการวิจัยไปยังสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 7 พร้อมด้วย QR Code Google Form เพื่อขอความอนุเคราะห์ในการตอบแบบสอบถามแก่ผู้วิจัยทางระบบออนไลน์

4. ผู้วิจัยเก็บรวบรวมแบบสอบถามที่ได้รับจากไปรษณีย์ แบบสอบถามออนไลน์ Google Forms และดำเนินการเก็บแบบสอบถามที่เหลือด้วยตนเอง

5. ผู้วิจัยนำแบบสอบถามที่ได้รับคืน ตรวจสอบความถูกต้องสมบูรณ์ เพื่อดำเนินการ วิเคราะห์ข้อมูลในลำดับต่อไป

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลผู้วิจัย ได้ดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป SPSS สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล มีดังนี้

1. ตอนที่ 1 วิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับประชากรกลุ่มปฏิบัติงานโดยการวิเคราะห์หาค่าความถี่ (Frequency) และค่า

ร้อยละ (Percentage)

2. ตอนที่ 2 วิเคราะห์ข้อมูลการมีส่วนร่วมของชุมชนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครราชสีมา เขต 7 วิเคราะห์โดยการหาค่าเฉลี่ยส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน จำแนกรายด้านและรายชื่อ โดยใช้เกณฑ์ในการแปล ความหมาย ดังนี้ (บุญชม ศรีสะอาด, 2545, น. 103)

4.51 - 5.00 หมายถึง การมีส่วนร่วมของชุมชนในสถานศึกษาอยู่ในระดับมากที่สุด

3.51 - 4.50 หมายถึง การมีส่วนร่วมของชุมชนในสถานศึกษาอยู่ในระดับมาก

2.51 - 3.50 หมายถึง การมีส่วนร่วมของชุมชนในสถานศึกษาอยู่ในระดับปานกลาง

1.51 - 2.50 หมายถึง การมีส่วนร่วมของชุมชนในสถานศึกษาอยู่ในระดับน้อย

1.00 - 1.50 หมายถึง การมีส่วนร่วมของชุมชนในสถานศึกษาอยู่ในระดับน้อยที่สุด

3. ตอนที่ 3 ระดับคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครราชสีมา เขต 7 วิเคราะห์โดยหาค่าเฉลี่ยและค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานจำแนกเป็นภาพรวมและรายด้าน แล้วนำมาแปลความหมายของค่าเฉลี่ย ดังนี้ (บุญชม ศรีสะอาด, 2556, น. 103)

4.51 - 5.00 หมายถึง คุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษาอยู่ในระดับมากที่สุด

3.51 - 4.50 หมายถึง คุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษาอยู่ในระดับมาก

2.51 - 3.50 หมายถึง คุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษาอยู่ในระดับปานกลาง

1.51 - 2.50 หมายถึง คุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษาอยู่ในระดับน้อย

1.00 - 1.50 หมายถึง คุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษาอยู่ในระดับน้อยที่สุด

4. ตอนที่ 4 นำข้อมูลจากแบบสอบถามตอนที่ 3 มาหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์โดยการ วิเคราะห์คุณลักษณะของ ผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมของชุมชนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครราชสีมา เขต 7 จะต้องหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ Pearson (Pearson's product moment correlation) ทั้งนี้เพื่อป้องกันการเกิด Multicollinearity คือ การมีสหสัมพันธ์กันเองระหว่างตัวแปรพยากรณ์ มากกว่า 2 ตัว ซึ่งการที่ตัวแปรพยากรณ์มีความสัมพันธ์กัน ในระดับที่สูง อาจส่งผลให้สมการตัวแปรที่ใช้ในการพยากรณ์ตัวแปรเกณฑ์มีความคลาดเคลื่อน ดังนั้นจึงต้องตรวจสอบความสัมพันธ์ ระหว่างตัวแปรพยากรณ์ เพื่อให้แน่ใจว่าตัวแปรพยากรณ์สามารถคงอยู่ในสมการตัวแบบได้ (อโนทัย ตรีวานิช, 2552, น. 55-57)

เมื่อ r แทนค่า สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ 0.20

$r < 0.20$ ระดับความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรน้อย

$0.21 < r \leq 0.40$ ระดับความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรค่อนข้างน้อย

$0.41 < r \leq 0.60$ ระดับความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรปานกลาง

$0.61 < r \leq 0.80$ ระดับความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรค่อนข้างมาก

$r > 0.80$ ระดับความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรมาก

และจากแนวคิดของอุทัยวรรณ สายพัฒนา (2547, น. 56) ในการทดสอบนัยสำคัญของสหสัมพันธ์นี้ มีตารางเล่ม เสนอแนะว่าเป็นวิธีการที่ยุ่งยาก ให้ใช้วิธีง่าย ๆ คือการใช้เกณฑ์ค่า สัมบูรณ์ของสหสัมพันธ์ที่มากกว่า 0.80 คือ $|r| > 0.80$ ถือว่ามี ความสัมพันธ์กัน แสดงว่าเกิด Multicollinearity ซึ่งเกณฑ์นี้สามารถยืดหยุ่นได้ขึ้นอยู่กับผู้วิจัยด้วย อย่างไรก็ตามในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ใช้เกณฑ์การพิจารณาความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรพยากรณ์ด้วยตนเองของอโนทัย ตรีวานิช (2552, น. 55-57)

หากค่าความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรพยากรณ์ด้วยกันมี ค่า r มากกว่า .80 ผู้วิจัยจะดำเนินการพิจารณา จากค่า VIF และ Tolerance ซึ่งค่า VIF ควรมีค่าน้อยกว่า 10 และค่า Tolerance มีค่าไม่น้อยกว่า .10 จึงเป็นไปตามข้อตกลงเบื้องต้นของการใช้สถิติ วิเคราะห์การถดถอย (วรศรา อรุณกิตติพร, 2561, น. 86)

5. ตอนที่ 5 สร้างสมการพยากรณ์โดยการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณแบบขั้นตอน (Stepwise multiple regression analysis) เพื่อพยากรณ์การวิเคราะห์คุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมของชุมชนในสถานศึกษา สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครราชสีมา เขต 7

ผลการวิจัย

1. ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตารางที่ 1 จำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถามจำแนกตามขนาดของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 7

ขนาดของสถานศึกษา	จำนวน (คน) (n = 327)	ร้อยละ
1. สถานศึกษาขนาดเล็ก	100	30.58
2. สถานศึกษาขนาดกลาง	213	65.14
3. สถานศึกษาขนาดใหญ่	14	4.28
รวม	327	100.00

จากตารางที่ 1 พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามมีจำนวนทั้งหมด 327 คน คิดเป็นร้อยละ 100 โดยผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นสถานศึกษาขนาดกลาง จำนวน 213 คน คิดเป็นร้อยละ 65.14 เป็นสถานศึกษาขนาดเล็ก จำนวน 100 คน คิดเป็นร้อยละ 30.58 และเป็นสถานศึกษาขนาดใหญ่ จำนวน 14 คน คิดเป็นร้อยละ 4.28

2. การมีส่วนร่วมของชุมชนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 7

ตารางที่ 2 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานระดับการมีส่วนร่วมของชุมชนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 7 ภาพรวมและรายด้าน

การมีส่วนร่วมของชุมชนในสถานศึกษา	$\bar{x}$	S.D.	ความหมาย
1. ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ	4.07	0.72	มาก
2. ด้านการมีส่วนร่วมในการดำเนินการ	4.04	0.70	มาก
3. ด้านการมีส่วนร่วมในผลประโยชน์	4.24	0.65	มาก
4. ด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผล	4.09	0.71	มาก
รวม	4.11	0.69	มาก

จากตารางที่ 2 พบว่า ค่าเฉลี่ยระดับการมีส่วนร่วมของชุมชนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 7 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.11$, S.D. = 0.69) เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านการมีส่วนร่วมในผลประโยชน์ ($\bar{X} = 4.24$, S.D. = 0.65) รองลงมา คือ ด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผล ($\bar{X} = 4.09$, S.D. = 0.71) ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด คือ ด้านการมีส่วนร่วมในการดำเนินการ ($\bar{X} = 4.04$, S.D. = 0.70) ตามลำดับ

3. คุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 7

ตารางที่ 3 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานระดับคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 7 ภาพรวมและรายข้อ

คุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษา	$\bar{x}_1$	S.D.	ความหมาย
1. ด้านวิสัยทัศน์	4.32	0.64	มาก
2. ด้านคุณธรรม จริยธรรม	4.35	0.62	มาก
3. ด้านความคิดสร้างสรรค์	4.26	0.65	มาก
4. ด้านผู้นำที่มีความรู้ความสามารถ	4.32	0.62	มาก
รวม	4.31	0.59	มาก

จากตาราง 3 พบว่า ค่าเฉลี่ยระดับคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครราชสีมา เขต 7 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.31$, S.D. = 0.59) เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านคุณธรรม จริยธรรม ($\bar{X} = 4.35$, S.D. = 0.62) รองลงมา คือ ด้านผู้นำที่มีความรู้ความสามารถ ($\bar{X} = 4.32$, S.D. = 0.62) และด้านวิสัยทัศน์ ($\bar{X} = 4.32$, S.D. = 0.64) ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด คือ ด้านความคิดสร้างสรรค์ ($\bar{X} = 4.26$, S.D. = 0.65) ตามลำดับ

4. ผลการวิเคราะห์การพยากรณ์คุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมของชุมชนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครราชสีมา เขต 7

ตารางที่ 4 ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมของชุมชนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครราชสีมา เขต 7

ตัวแปร	X_1	X_2	X_3	X_4	X	Y
ด้านวิสัยทัศน์ (X_1)	-	.820**	.842**	.833**	.934**	.639**
ด้านคุณธรรม จริยธรรม (X_2)		-	.810**	.807**	.917**	.627**
ด้านความคิดสร้างสรรค์ (X_3)			-	.900**	.949**	.609**
ด้านผู้นำที่มีความรู้ความสามารถ (X_4)				-	.945**	.628**
คุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษา (X)					-	.668**

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากตาราง 4 พบว่า ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างการวิเคราะห์การพยากรณ์คุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมของชุมชนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครราชสีมา เขต 7 มีความสัมพันธ์กันทางบวกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ทุกคู่ ซึ่งมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ส่วนใหญ่อยู่ในระดับปานกลาง - มาก โดยเรียงลำดับค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ดังนี้ ด้านวิสัยทัศน์กับด้านคุณธรรม จริยธรรม ($r = .820$) ด้านวิสัยทัศน์กับด้านความคิดสร้างสรรค์ ($r = .842$) ด้านวิสัยทัศน์กับด้านผู้นำที่มีความรู้ความสามารถ ($r = .833$) ด้านคุณธรรม จริยธรรมกับด้านความคิดสร้างสรรค์ ($r = .810$) ด้านคุณธรรม จริยธรรมกับด้านผู้นำที่มีความรู้ความสามารถ ($r = .807$) และด้านความคิดสร้างสรรค์กับด้านผู้นำที่มีความรู้ความสามารถ ($r = .900$)

5. ค่า Tolerance และค่า VIF องค์ประกอบคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครราชสีมา เขต 7

ตารางที่ 5 ค่า Tolerance และค่า VIF องค์ประกอบคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครราชสีมา เขต 7

คุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษา	Tolerance	VIF
ด้านวิสัยทัศน์ (X_1)	.243	4.113
ด้านคุณธรรม จริยธรรม (X_2)	.278	3.603
ด้านความคิดสร้างสรรค์ (X_3)	.157	6.373
ด้านผู้นำที่มีความรู้ความสามารถ (X_4)	.259	3.867

จากตาราง 5 พบว่า คุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษา มีค่า Tolerance อยู่ระหว่าง .157-.278 และค่า VIF อยู่ระหว่าง 3.603-6.373 โดยข้อตกลงเบื้องต้นของการใช้สถิติวิเคราะห์การถดถอย คือ ค่า Tolerance มากกว่า .10 และ ค่า VIF ต้องน้อยกว่า 10 ซึ่งเป็นไปตามข้อตกลงเบื้องต้นของการวิเคราะห์การถดถอยคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมของชุมชนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครราชสีมา เขต 7

6. การวิเคราะห์การถดถอยคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมของชุมชนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครราชสีมา เขต 7

ตารางที่ 6 การวิเคราะห์การถดถอยคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมของชุมชนในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 7

ตัวแปร	สัมประสิทธิ์ การ ถดถอย จาก คะแนนดิบไม่ ปรับมาตรฐาน (b)	สัมประสิทธิ์ การถดถอยจาก คะแนนมาตรฐาน (β)	t	p
ค่าคงที่	1.063		5.61	.000
ด้านวิสัยทัศน์ (X_1)	.256	.266	3.19	.002
ด้านคุณธรรม จริยธรรม (X_2)	.230	.232	2.97	.003
ด้านผู้นำที่มีความรู้ความสามารถ (X_4)	.217	.218	2.69	.007
$R = .673, R^2 = .453, \text{Adjusted } R^2 = .448, p = .007$				

จากตาราง 6 พบว่า คุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษา ด้านวิสัยทัศน์ ด้านคุณธรรม จริยธรรม และด้านผู้นำที่มีความรู้ความสามารถ มีอิทธิพลต่อการมีส่วนร่วมของชุมชนในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 7 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยด้านที่มีอิทธิพลสูงที่สุด คือ ด้านวิสัยทัศน์ รองลงมา คือ ด้านคุณธรรม จริยธรรม ด้านผู้นำที่มีความรู้ความสามารถ ตามลำดับ ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณระหว่างด้านเหล่านี้กับการมีส่วนร่วมของชุมชนในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 7 เป็น .673 และด้านเหล่านี้สามารถอธิบายความแปรปรวนการมีส่วนร่วมของชุมชนในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 7 ได้ร้อยละ 44.8

สมการพยากรณ์คุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมของชุมชนในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 7 ในรูปคะแนนดิบ มีดังนี้

$$\hat{Y} = 1.063 + .256 (X_1) + .230 (X_2) + .217 (X_4)$$

สมการพยากรณ์คุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมของชุมชนในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 7 ในรูปคะแนนมาตรฐาน มีดังนี้

$$\hat{Z}_y = 0.266 (X_1) + 0.232 (X_2) + 0.218 (X_4)$$

อภิปรายผล

จากการวิเคราะห์ข้อมูล และสรุปผลการวิจัย เรื่อง คุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมของชุมชนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 7 นำมาอภิปรายผล ดังนี้

1. ระดับการมีส่วนร่วมของชุมชนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 7 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด คือ ด้านการมีส่วนร่วมในผลประโยชน์ ที่เป็นเช่นนี้อาจเนื่องมาจาก ชุมชนรับรู้ได้ถึงผลลัพธ์ที่เกิดขึ้นจากการมีส่วนร่วมกับโรงเรียน ทั้งในรูปของประโยชน์ทางสังคม ความสัมพันธ์ที่ดีขึ้น คุณภาพชีวิตที่พัฒนาขึ้น และความพึงพอใจในการมีส่วนร่วมกิจกรรมการศึกษา ส่งผลให้เกิดแรงจูงใจตามธรรมชาติที่ทำให้ชุมชนต้องการเข้ามามีส่วนร่วมมากขึ้น นอกจากนี้ ผลประโยชน์ที่ไม่ใช่ตัวเงิน เช่น ความภาคภูมิใจ ความร่วมมือในชุมชน และความสุขจากการเห็นพัฒนาการของผู้เรียน ยังเป็นปัจจัยสำคัญที่ช่วยกระตุ้นการมีส่วนร่วมอย่างต่อเนื่อง สอดคล้องกับแนวคิดของปนัดดา สอนสระคู และกัญญ์รัชการย์ เลิศอมรศักดิ์ (2568, น. 499) ที่ระบุว่าการบริหารแบบมีส่วนร่วมนั้นมีความสำคัญในการบริหารสถานศึกษาในการเปิดโอกาสให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับการจัดการศึกษา มีส่วนร่วมในการตัดสินใจ มีส่วนร่วมในการประเมิน มีส่วนร่วมในการวางแผน กำหนดนโยบาย เป้าหมายและกลยุทธ์ของสถานศึกษา ทั้งการเปิดโอกาสให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมจะทำให้ชุมชนมีความเข้าใจในสภาพการจัดการศึกษาได้เป็นอย่างดี และหาแนวทางร่วมกันพัฒนาการจัดการศึกษาให้มีคุณภาพ สอดคล้องกับผลการวิจัยของสุธาวี กลิ่นอุบล (2562, น. 93) ได้ศึกษาการศึกษาการมีส่วนร่วมของชุมชนต่อความสำเร็จในการพัฒนาชุมชนตามแนวทางปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง บ้านหัวเขาจีน ตำบลห้วยยางโพน อำเภอบางบาล จังหวัดราชบุรี โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับผลการวิจัยของชนิดาภา หามนตรี, ประยูร บุญใช้ และพรเทพ รุ่งแผน (2568, น. 729-731) ได้ศึกษาแนวทางพัฒนาการมีส่วนร่วมของชุมชนในการพัฒนาคุณภาพผู้เรียนของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1 พบว่า การมีส่วนร่วมของ

ชุมชนในการพัฒนาคุณภาพผู้เรียนของสถานศึกษาโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับงานวิจัยของวิชญ์ หยกจินดา (2557) ที่วิจัยเรื่อง การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานจังหวัดจันทบุรี พบว่า ระดับการมีส่วนร่วมจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ผลการวิจัยนี้สอดคล้องกันในประเด็น การมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ มีค่าเฉลี่ยสูงสุด

1.1 ระดับการมีส่วนร่วมของชุมชนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 7 ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า อยู่ในระดับมากทุกข้อ โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดที่สุด คือ ชุมชนมีส่วนร่วมในการเสนอแนวคิดหรือความคิดเห็นที่แตกต่างในกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับสถานศึกษา ที่เป็นเช่นนี้อาจเนื่องมาจากโรงเรียนในปัจจุบันให้ความสำคัญกับกระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชนมากขึ้น โดยเปิดโอกาสให้ผู้ปกครองและตัวแทนชุมชนเข้ามามีบทบาทในการแสดงความคิดเห็น เสนอข้อคิดเห็น และร่วมกันพิจารณากิจกรรมต่าง ๆ ของโรงเรียน ทำให้ชุมชนรู้สึกว่าคุณค่าของตนเองมีคุณค่าและสามารถส่งผลต่อการพัฒนาโรงเรียนได้จริง ความรู้สึกเป็นส่วนหนึ่งของการตัดสินใจจึงช่วยเพิ่มแรงจูงใจให้ชุมชนเสนอแนวคิดหลากหลายมุมมองอย่างเต็มที่ นอกจากนี้ การบริหารสถานศึกษาในยุคปัจจุบันมักใช้แนวทางการบริหารแบบมีส่วนร่วม ซึ่งเน้นให้ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียเข้ามามีบทบาทตั้งแต่ขั้นวางแผนจนถึงการตัดสินใจ ส่งผลให้ชุมชนมีโอกาสแสดงความคิดเห็นมากขึ้น สอดคล้องกับแนวคิดของ รัถยานภิศ รัชตะวรรณ (2561, น. 235) ระบุว่า เป็นการเปิดโอกาสให้กลุ่มเป้าหมายมีส่วนร่วมในการกำหนดทิศทางและนโยบายที่ตอบสนองต่อความต้องการของชุมชน และการพัฒนาคุณภาพชีวิตในระยะยาว สอดคล้องกับแนวคิดของสุทธารัตน์ สุริยะวงษ์, ทศนีย์ บุญมาภิ, สังวาร์ วังแจ่ม และสุรศักดิ์ สุทธิศิริ (2567) ที่ระบุว่า ผู้บริหารควรพิจารณาการบริหารสถานศึกษาโดยให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการตัดสินใจในการใช้เทคโนโลยี และเข้าถึงการบริการของโรงเรียนอย่างเหมาะสมและเกิดประโยชน์สูงสุดมากยิ่งขึ้นอีกทั้งให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการตัดสินใจและเสนอความคิดเห็นในการจัดกิจกรรม โครงการของโรงเรียน รับฟังความคิดเห็น และยอมรับนับถือให้เกียรติซึ่งกันและกันมากยิ่งขึ้น

1.2 ระดับการมีส่วนร่วมของชุมชนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 7 ด้านการมีส่วนร่วมในการดำเนินการ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า อยู่ในระดับมากทุกข้อ โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดที่สุด คือ ชุมชนมีส่วนร่วมในการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ที่เชื่อมโยงกับวิถีชีวิต วัฒนธรรม หรือทรัพยากรในท้องถิ่น ที่เป็นเช่นนี้อาจเนื่องมาจาก โรงเรียนส่วนใหญ่ตั้งอยู่ในชุมชนที่มีภูมิปัญญาท้องถิ่นและวัฒนธรรมที่เข้มแข็ง ทำให้ชุมชนสามารถมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ได้อย่างเป็นรูปธรรม ไม่ว่าจะเป็นการถ่ายทอดภูมิปัญญาด้านอาชีพ ประเพณี ศิลปวัฒนธรรม หรือการใช้ทรัพยากรในท้องถิ่น เพื่อสร้างประสบการณ์การเรียนรู้ให้กับผู้เรียน ความใกล้ชิดระหว่างโรงเรียนกับชุมชนจึงเอื้อต่อการทำงานร่วมกันได้อย่างมีประสิทธิภาพ นอกจากนี้ หลักสูตรแกนกลางและนโยบายของกระทรวงศึกษาธิการยังส่งเสริมให้สถานศึกษาบูรณาการ ภูมิปัญญาท้องถิ่นและความร่วมมือของชุมชน เข้าไปในกิจกรรมการเรียนรู้ ทำให้โรงเรียนจำเป็นต้องเปิดโอกาสให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมมากขึ้น สอดคล้องกับแนวคิดของปรีชา น้อยคล้าย (2559, น. 40) ได้เสนอว่าการมีส่วนร่วมในการดำเนินการ คือการมีส่วนร่วมในการติดต่อประสานงานกับบุคคลภายในและภายนอกชุมชนซึ่งเป็นภูมิปัญญาท้องถิ่นเข้ามาให้ความรู้แก่นักเรียน การมีส่วนร่วมในการส่งเสริมและมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมเพื่อสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน และการมีส่วนร่วมในการประชุมปรึกษาหารือ เสนอแนะ และกำหนดแนวทางตามแผนปฏิบัติการหรือโครงการต่าง ๆ ของโรงเรียน

1.3 ระดับการมีส่วนร่วมของชุมชนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 7 ด้านการมีส่วนร่วมในผลประโยชน์ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า อยู่ในระดับมากทุกข้อ โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดที่สุด คือ ชุมชนมีส่วนร่วมในการเสนอแนวคิดหรือความคิดเห็นที่แตกต่างในกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับสถานศึกษา ที่เป็นเช่นนี้อาจเนื่องมาจากชุมชนรับรู้ได้ถึงคุณค่าและผลลัพธ์ที่เป็นรูปธรรมจากการมีส่วนร่วมกับโรงเรียน ไม่ว่าจะเป็นประโยชน์เชิงสังคม หรือประโยชน์เชิงคุณภาพชีวิต ทำให้ชุมชนมีแรงจูงใจในการเข้าร่วมกิจกรรมและโครงการของสถานศึกษามากขึ้น สอดคล้องกับแนวคิดของ Shadid et al. (1982, น. 358) เสนอว่า การมีส่วนร่วมในการได้รับประโยชน์ ในส่วนที่เกี่ยวกับประโยชน์นั้น นอกจากความสำคัญของผลประโยชน์ในเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพแล้ว ยังต้องพิจารณาถึงการกระจายผลประโยชน์ภายในกลุ่มด้วย ผลประโยชน์ของโครงการนี้รวมทั้งผลประโยชน์ในทางบวกและผลที่เกิดขึ้นในทางลบที่เป็นผลเสียของโครงการ ซึ่งจะเป็นประโยชน์และเป็นโทษต่อตัวบุคคลและสังคมด้วย สอดคล้องกับการวิจัยของธัญวรรณ รักซ้อน (2562, น. 99-101) ได้ศึกษาการมีส่วนร่วมจัดการศึกษาในสถานศึกษาของชุมชน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 1 ผลการวิจัยพบว่า การมีส่วนร่วมในผลประโยชน์ มีค่าเฉลี่ยสูงกว่าด้านอื่น

1.4 ระดับการมีส่วนร่วมของชุมชนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 7 ด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผล โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า อยู่ในระดับมากทุกข้อ โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดที่สุด คือ ชุมชนมีโอกาสเสนอผลการปฏิบัติงานหรือข้อเสนอแนะต่อกิจกรรมที่เข้าร่วมอย่างเปิดเผยและตรงไปตรงมา เป็นเช่นนี้อาจเนื่องมาจากโรงเรียนในปัจจุบันให้ความสำคัญกับความโปร่งใสและการรับฟังความคิดเห็นจากผู้มีส่วนได้ส่วนเสียมากขึ้น ส่งผลให้ชุมชนรู้สึกว่าคุณค่าของตนเองมีคุณค่าและถูกนำไปใช้ในการปรับปรุงกิจกรรมหรือแนวทางดำเนินงานของสถานศึกษา นอกจากนี้ การเปิดพื้นที่ให้ชุมชน

สะท้อนผลการดำเนินงานยังเป็นกลไกสำคัญที่ช่วยสร้างความไว้วางใจระหว่างโรงเรียนกับชุมชน ทำให้ชุมชนกล้าแสดงความคิดเห็นอย่างจริงใจและตรงไปตรงมา สอดคล้องกับแนวคิดของ Cohen and Uphoff (1977) ระบุว่า การมีส่วนร่วมในการประเมินผล เป็นหนึ่งในองค์ประกอบหลักของการมีส่วนร่วมของชุมชน ซึ่งจะเกิดขึ้นได้เมื่อชุมชนได้รับโอกาสในการสะท้อนความคิดเห็นและตรวจสอบการดำเนินงานของโครงการหรือกิจกรรมอย่างเปิดเผย สอดคล้องกับแนวคิดของ Shadid et al. (1982, p. 359) ระบุว่า การมีส่วนร่วมในการประเมินผลนั้นสิ่งสำคัญที่จะต้องสังเกตก็คือ ความเห็น ความชอบ และความคาดหวัง ซึ่งจะมีอิทธิพลสามารถปรับเปลี่ยนพฤติกรรมของบุคคลในกลุ่มต่าง ๆ ได้

2. ระดับคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 7 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดที่สุด คือ ด้านคุณธรรม จริยธรรม ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะว่า ผู้บริหารสถานศึกษาในปัจจุบันต้องเผชิญกับความคาดหวังจากทั้งสังคม ชุมชน และหน่วยงานต้นสังกัด จึงต้องให้ความสำคัญกับความซื่อสัตย์ โปร่งใส และการปฏิบัติตามหลักคุณธรรมมากกว่าด้านอื่น ความโปร่งใสและจริยธรรมจึงกลายเป็นคุณลักษณะที่โดดเด่นและเป็นที่ยอมรับจากผู้บังคับบัญชาและชุมชนโดยรอบ สอดคล้องกับแนวคิดของสันต์ บัวชุม (2561, น. 66-67) ได้ระบุว่า คุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษา คือพฤติกรรมของผู้บริหารที่แสดงออกถึงความเป็นผู้นำทางวิชาการที่ดี มีคุณธรรม จริยธรรม มีทักษะการติดต่อประสานงาน การสื่อสารและเทคโนโลยีที่ดี มีวิสัยทัศน์ที่กว้างไกล คิดอย่างสร้างสรรค์ เป็นแบบอย่างที่ดีทั้งการปฏิบัติงานและการปฏิบัติตน มีบุคลิกภาพที่ต่อน้อมถ่อมตน และพฤติกรรมการบริหารแบบมีส่วนร่วม เพื่อให้ก้าวทันการปฏิรูปการศึกษา สอดคล้องกับผลการวิจัยของธนชัย อัชชะสวัสดิ์ (2566, น. 103) ได้ศึกษาคุณลักษณะผู้นำของผู้บริหาร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 2 ผลการวิจัยพบว่าคุณลักษณะผู้นำของผู้บริหาร โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับผลการวิจัยของศศิธร พิมพ์แก้ว และกัญญ์รัชการย์ เลิศอมรศักดิ์ (2567, น. 60) ได้ศึกษาคุณลักษณะผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานนทบุรี เขต 1 ผลการวิจัยพบว่า คุณลักษณะผู้บริหารสถานศึกษาโดยรวมอยู่ในระดับมาก และรายด้านอยู่ในระดับมากขึ้นไปทุกด้าน

2.1 ระดับคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 7 ด้านวิสัยทัศน์ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากและเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า อยู่ในระดับมากทุกข้อ โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดที่สุด คือ ผู้บริหารสถานศึกษาสามารถสร้างความร่วมมือและการมีส่วนร่วมจากสมาชิกในองค์กรเพื่อสนับสนุนวิสัยทัศน์ ที่เป็นเช่นนี้อาจเนื่องมาจาก ผู้บริหารตระหนักถึงความสำคัญของการบริหารแบบมีส่วนร่วมและการสื่อสารทิศทางขององค์กรอย่างชัดเจน ส่งผลให้ครู บุคลากร และชุมชนเกิดความรู้สึกเป็นเจ้าของร่วมและพร้อมสนับสนุนเป้าหมายของโรงเรียน ผู้บริหารที่สามารถเชื่อมโยงบุคลากรเข้ากับวิสัยทัศน์จะทำให้เกิดการยอมรับและความร่วมมือในการขับเคลื่อนองค์กร สอดคล้องกับแนวคิดของพระมหาประยูร ธีรวโร (ตระการ) (2565, น. 35) ได้เสนอว่า วิสัยทัศน์ เป็นภาพในอนาคตขององค์กรซึ่งได้มาจากปัญญา ความคิดโดยภาพนั้นตั้งอยู่บนพื้นฐานของความจริง มีความเป็นไปได้ดึงดูดใจให้ปฏิบัติตาม สอดคล้องกับเป้าหมายและภาระหน้าที่ขององค์กรอันจะทำให้องค์กรมีสภาพดีกว่าที่เป็นอยู่ในปัจจุบัน เมื่อพิจารณาจากความหมายของวิสัยทัศน์จะเห็นว่า วิสัยทัศน์มีลักษณะเป็นภาพสถานศึกษาไม่สามารถที่จะสร้างภาพด้วยตนเองได้ แต่จะมองเห็นอนาคตขององค์กรผ่านผู้บริหารสถานศึกษาว่าจะกำหนดทิศทางและแนวทางการดำเนินงานของสถานศึกษาอย่างไรจึงจะเหมาะสม สอดคล้องกับผลการวิจัยของวารุณี นิลงาม (2560, น. 92) ได้ศึกษาคุณลักษณะของผู้บริหารที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมของชุมชนในการบริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัดองค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดฉะเชิงเทรา ผลการวิจัยพบว่า คุณลักษณะผู้บริหารด้านการมีวิสัยทัศน์ มีค่าเฉลี่ยโดยรวมอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาจำแนกตามรายข้อ พบว่า อยู่ในระดับมากทุกด้าน

2.2 ระดับคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 7 ด้านคุณธรรม จริยธรรม โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า อยู่ในระดับมากทุกข้อ โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดที่สุด คือ ผู้บริหารสถานศึกษามีความซื่อสัตย์และโปร่งใสในการดำเนินงานและการบริหารงาน ที่เป็นเช่นนี้อาจเนื่องมาจาก ผู้บริหารสถานศึกษาในปัจจุบันต้องปฏิบัติงานภายใต้กรอบของกฎหมาย ระเบียบ และการตรวจสอบจากหลายฝ่าย ทำให้ความโปร่งใสกลายเป็นปัจจัยที่จำเป็นและได้รับความคาดหวังจากทั้งครู ผู้ปกครอง และชุมชน ผู้บริหารที่แสดงออกถึงความซื่อสัตย์ในการตัดสินใจและการใช้ทรัพยากรจึงได้รับความไว้วางใจและการยอมรับ ส่งผลให้เกิดภาพลักษณ์ที่ดีและเอื้อต่อการร่วมมือของผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง สอดคล้องกับแนวคิดของจันทร์พิรุณ มหาหิงค์ (2566, น. 17) ได้เสนอว่า ด้านคุณธรรม จริยธรรม คือการประพฤติปฏิบัติตนได้อย่างเหมาะสมถูกต้องตามทำนองคลองธรรม โดยยึดหลักจริยธรรม และประโยชน์ขององค์การมากกว่าประโยชน์ส่วนตน เพื่อเป็นแบบอย่างที่ดีต่อผู้ตามจนเกิดความศรัทธาและได้รับการยอมรับ และที่สำคัญก่อให้เกิดประโยชน์ต่อองค์การหรือสังคมส่วนรวม จนสามารถนำพาองค์การบรรลุเป้าหมายที่ตั้งไว้ สอดคล้องกับผลการวิจัยของยุวเรศ ประดู่, บรรจง เจริญสุข และโสภณ เพ็ชรพวง (2564, น. 53) ได้ศึกษาคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 3 ผลการวิจัยพบว่า คุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษา โดยรวมอยู่ในระดับมาก โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านคุณธรรมจริยธรรม

2.3 ระดับคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 7 ด้านความคิดสร้างสรรค์ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า อยู่ในระดับมากทุกข้อ โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ผู้บริหารสถานศึกษาส่งเสริมให้บุคลากรในองค์กรแสดงความคิดสร้างสรรค์ และเปิดโอกาสให้ทดลองสิ่งใหม่ ๆ ที่เป็นเช่นนี้อาจเนื่องมาจากผู้บริหารตระหนักว่าการจัดการศึกษาในยุคปัจจุบันต้องเผชิญกับการเปลี่ยนแปลงทั้งด้านนโยบาย เทคโนโลยี และความคาดหวังของผู้เรียน ทำให้สถานศึกษาต้องพัฒนาแนวทางการจัดการเรียนรู้และระบบบริหารที่มีความยืดหยุ่นและสร้างสรรค์อยู่เสมอ ผู้บริหารที่มีวิสัยทัศน์จึงมีบทบาทสำคัญในการกระตุ้นให้ครูกล้าคิด กล้าทดลอง และกล้านำแนวทางใหม่ ๆ มาปรับใช้ในห้องเรียนหรืองานบริหาร อีกทั้งการเปิดพื้นที่ให้บุคลากรเสนอแนวคิดใหม่ยังช่วยสร้างบรรยากาศการทำงานที่เป็นมิตรและส่งเสริมการเรียนรู้ร่วมกัน ซึ่งเป็นพื้นฐานของวัฒนธรรมโรงเรียนเชิงสร้างสรรค์ สอดคล้องกับแนวคิดของชวาร์ตน์ เฮงชวีกุล (2566, น. 124) ระบุว่า ความคิดสร้างสรรค์ คือความสามารถในการคิดเพื่อแก้ปัญหา เป็นความคิดที่แตกต่างจากเดิม นำไปสู่แนวทางหรือ วิธีการใหม่ในการแก้ปัญหาได้อย่างมีประสิทธิภาพและส่งผลกระทบเชิงบวก

2.4 ระดับคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 7 ด้านผู้นำที่มีความรู้ความสามารถ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า อยู่ในระดับมากทุกข้อ โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ผู้บริหารสถานศึกษามีความเข้าใจในกฎหมาย ระเบียบ และข้อบังคับที่เกี่ยวข้องกับงานในหน้าที่ ที่เป็นเช่นนี้อาจเนื่องมาจาก ผู้บริหารสถานศึกษาต้องดำเนินงานภายใต้กรอบกฎหมายและกฎระเบียบจำนวนมาก ทั้งด้านวิชาการ บุคคล งบประมาณ และการบริหารทั่วไป การปฏิบัติงานอย่างถูกต้องตามระเบียบจึงเป็นสิ่งจำเป็นเพื่อป้องกันข้อผิดพลาดและลดความเสี่ยงต่อความเสียหายหรือข้อร้องเรียน การมีความรู้และความเข้าใจด้านกฎหมายอย่างถูกต้องยังช่วยให้ผู้บริหารสามารถตัดสินใจเชิงบริหารได้อย่างมั่นใจ โปร่งใส และตรวจสอบได้ ซึ่งนำไปสู่ความไว้วางใจจากครู ผู้ปกครอง และชุมชน สอดคล้องกับแนวคิดของสุนันทา เชื้อมทอง และคณะ (2564, น. 40) ระบุว่า ผู้นำที่มีความรู้ความสามารถ คือ ผู้บริหารมีประสบการณ์ในการทำงานสูง มีปฏิภาณไหวพริบที่ดีมีการพัฒนาตนเอง ด้านความรู้ความสามารถและทักษะการบริหารอย่างสม่ำเสมอ มีความเข้าใจเกี่ยวกับกฎหมายข้อบังคับระเบียบแบบแผนในการปฏิบัติงานในสถานศึกษา อีกทั้งสามารถนำความรู้มาใช้ในการทำงานและให้คำแนะนำแนะวิธีการแก้ไขปัญหาให้กับครูได้

3. คุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมของชุมชนในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 7 ที่นำมาวิเคราะห์จำนวน 4 ด้าน พบว่ามีจำนวน 3 ด้าน ที่สามารถพยากรณ์คุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 7 โดยรวมได้ ได้แก่ ด้านวิสัยทัศน์ ด้านคุณธรรม จริยธรรม และด้านผู้นำที่มีความรู้ความสามารถ มีอิทธิพลต่อการมีส่วนร่วมของชุมชนในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 7 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยด้านที่มีอิทธิพลสูงสุด คือ ด้านวิสัยทัศน์ รองลงมา คือ ด้านคุณธรรม จริยธรรม ด้านผู้นำที่มีความรู้ความสามารถ ตามลำดับ ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณระหว่างด้านเหล่านี้กับการมีส่วนร่วมของชุมชนในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 7 เป็น .673 และด้านเหล่านี้สามารถอธิบายความแปรปรวนการมีส่วนร่วมของชุมชนในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 7 ได้ร้อยละ 44.8 และพบว่ามีจำนวน 1 ด้าน ที่ไม่สามารถพยากรณ์คุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 7 โดยรวมได้ ได้แก่ ด้านความคิดสร้างสรรค์ ซึ่งจะอภิปรายแต่ละด้านดังนี้

3.1 ด้านวิสัยทัศน์ของผู้บริหารสถานศึกษามีอิทธิพลต่อการมีส่วนร่วมของชุมชนในสถานศึกษาอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้ ผลลัพธ์นี้สะท้อนให้เห็นว่าผู้บริหารที่มีวิสัยทัศน์ชัดเจน สามารถกำหนดทิศทางและเป้าหมายของโรงเรียนได้อย่างเป็นระบบและชัดเจน อีกทั้งสามารถสื่อสารภาพรวมของอนาคตและแนวทางปฏิบัติต่อชุมชนได้อย่างมีประสิทธิภาพ ส่งผลให้ชุมชนรับรู้และเข้าใจในวิสัยทัศน์นั้น รวมถึงเห็นความสำคัญและประโยชน์ร่วมกันอย่างชัดเจน ซึ่งเป็นปัจจัยกระตุ้นให้ชุมชนเกิดแรงจูงใจในการสนับสนุนและเข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมต่าง ๆ ของสถานศึกษาอย่างเต็มใจ นอกจากนี้ ผู้บริหารที่มีวิสัยทัศน์ยังสามารถสร้างความเชื่อมโยงและความร่วมมือระหว่างโรงเรียนกับชุมชนในหลายมิติ ไม่ว่าจะเป็นการระดมทรัพยากร การแลกเปลี่ยนข้อเสนอแนะ หรือการร่วมกันขับเคลื่อนกิจกรรมเพื่อพัฒนานักเรียนอย่างต่อเนื่อง ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของชวัญชัย สังคะโลก (2567, น. 24) ที่ได้ระบุว่า วิสัยทัศน์หมายถึงความสามารถของผู้บริหารในการคาดการณ์ภาพอนาคตขององค์กรอย่างเป็นไปได้ โดยมีภารกิจและเป้าประสงค์ที่ชัดเจน และสอดคล้องกับบริบทขององค์กรนั้น ๆ นอกจากนี้ ผลการวิจัยของวารุณี นิลงาม (2560) ที่ศึกษาเกี่ยวกับคุณลักษณะผู้บริหารกับการมีส่วนร่วมของชุมชนในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก พบว่าด้านวิสัยทัศน์ซึ่งเป็นอำนาจพยากรณ์ (Predictive power) เป็นปัจจัยสำคัญที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมของชุมชนในระดับที่สูงเช่นเดียวกัน ด้วยเหตุนี้ จึงสามารถสรุปได้ว่าผู้บริหารที่มีวิสัยทัศน์ที่ชัดเจนและสามารถถ่ายทอดวิสัยทัศน์นั้นไปยังชุมชนได้อย่างมีประสิทธิภาพ จะช่วยส่งเสริมและเพิ่มพูนการมีส่วนร่วมของชุมชนในสถานศึกษาได้อย่างมีนัยสำคัญ ซึ่งเป็นองค์ประกอบสำคัญที่สนับสนุนการพัฒนาการศึกษาในพื้นที่เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 7

3.2 ด้านคุณธรรมและจริยธรรมของผู้บริหารสถานศึกษามีอิทธิพลอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ต่อการมีส่วนร่วมของ

ชุมชนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครราชสีมา เขต 7 ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้ ผลลัพธ์นี้สามารถอธิบายได้จากบทบาทของคุณธรรมและจริยธรรมที่เป็นรากฐานสำคัญในการสร้างความไว้วางใจระหว่างผู้บริหารกับชุมชน ผู้บริหารที่ยึดมั่นในความซื่อสัตย์ โปร่งใส และความเป็นธรรม จะช่วยเสริมสร้างความเชื่อมั่นให้กับชุมชนว่าการดำเนินงานของโรงเรียนเป็นไปอย่างถูกต้องและคำนึงถึงประโยชน์สูงสุดของผู้เรียนและชุมชนอย่างแท้จริง ความไว้วางใจนี้เป็นปัจจัยสำคัญที่ส่งเสริมให้ชุมชนมีความพร้อมและเต็มใจที่จะสนับสนุน รวมทั้งร่วมมือกับโรงเรียนในการดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ มากกว่าสถานศึกษาที่ขาดความโปร่งใสหรือมีปัญหาด้านจริยธรรม ความสัมพันธ์ระหว่างคุณธรรมจริยธรรมกับการมีส่วนร่วมของชุมชนจึงเป็นกลไกที่ช่วยขับเคลื่อนความร่วมมือและการพัฒนาสถานศึกษาในภาพรวม สอดคล้องกับแนวคิดของวิไลลักษณ์ ฐักิจ, เอกราช ไขษิตพิมานเวช และสัมฤทธิ์ กางเพ็ง (2567, น. 434) ได้สนับสนุนผลการวิจัยนี้ โดยนิยามคุณธรรมและจริยธรรมว่าเป็นความดีงามทางจิตใจที่สะท้อนผ่านพฤติกรรมและการแสดงออกในการนำและบริหารจัดการองค์การอย่างมีความรับผิดชอบ ส่งผลให้เกิดความไว้วางใจและการยอมรับจากผู้ร่วมงานและผู้เกี่ยวข้อง

3.3 ด้านผู้นำที่มีความรู้ความสามารถของผู้บริหารสถานศึกษามีอิทธิพลอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ต่อการมีส่วนร่วมของชุมชนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครราชสีมา เขต 7 ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้ ผลนี้สะท้อนให้เห็นว่าผู้บริหารที่มีความรู้ความสามารถและทักษะการบริหารที่เข้มแข็ง มักมีศักยภาพในการวางแผน จัดระบบงาน และแก้ไขปัญหาของโรงเรียนอย่างมีประสิทธิภาพ ความเชี่ยวชาญเหล่านี้ช่วยเสริมสร้างความเชื่อมั่นให้กับชุมชนว่าการเข้ามามีส่วนร่วมกับโรงเรียนจะส่งผลดีต่อผู้เรียนและชุมชนโดยรวมอย่างแท้จริง นอกจากนี้ ผู้บริหารที่มีความรู้รอบด้านยังสามารถสื่อสารนโยบาย อธิบายเหตุผล และนำเสนอโครงการหรือกิจกรรมต่าง ๆ ให้ชุมชนเข้าใจอย่างชัดเจน ช่วยลดความลังเล เพิ่มความไว้วางใจ และกระตุ้นให้ชุมชนมีความเต็มใจในการร่วมมือและสนับสนุนกิจกรรมของโรงเรียนมากขึ้น สอดคล้องกับแนวคิดของสุภาวดี พรหมทေးสาร (2561, น. 5) ที่สนับสนุนผลการวิจัยนี้ โดยระบุว่า ด้านผู้นำที่มีความรู้ความสามารถหมายถึงการมีความรอบรู้ในด้านการวางแผน การประเมินโครงการ การบริหารบุคลากร รวมถึงความสามารถในเชิงผู้นำ การจัดการ การวิจัยและพัฒนา การสื่อสารและมนุษยสัมพันธ์ ตลอดจนการใช้เทคโนโลยีและนวัตกรรมใหม่ ๆ ซึ่งล้วนเป็นปัจจัยที่ช่วยให้ผู้บริหารสามารถปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพและมีศักยภาพสูง ในทำนองเดียวกัน ประเมศวร์ รอบคอบ และสุทธิพงศ์ บุญผดุง (2565) ให้ความหมายว่าผู้นำที่มีความรู้ความสามารถ คือ ผู้บริหารยุคใหม่ที่มีความรู้ ทักษะ และประสบการณ์รอบด้าน สามารถคิดวิเคราะห์และแก้ไขปัญหาสถานการณ์ต่าง ๆ ได้อย่างชาญฉลาดและมีประสิทธิภาพ

3.4 ด้านความคิดสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษา ไม่มีอิทธิพลอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ต่อการมีส่วนร่วมของชุมชนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครราชสีมา เขต 7 ซึ่งไม่ตรงกับสมมติฐานที่ตั้งไว้ ผลลัพธ์นี้อาจสะท้อนให้เห็นว่าแม้ความคิดสร้างสรรค์จะเป็นคุณลักษณะสำคัญในการพัฒนานวัตกรรมภายในโรงเรียน แต่ในมุมมองของชุมชน กลับไม่ได้ได้รับการรับรู้หรือให้ความสำคัญโดยตรงในการมีส่วนร่วมกับการศึกษา ในหลายบริบท ชุมชนมักประเมินความน่าเชื่อถือของโรงเรียนจากปัจจัยเช่น ความโปร่งใส ความรับผิดชอบ การบริหารจัดการที่มีประสิทธิภาพ และวิสัยทัศน์ที่ชัดเจนของผู้บริหาร มากกว่าความคิดสร้างสรรค์ซึ่งอาจไม่ปรากฏให้เห็นอย่างเด่นชัดในสายตาของชุมชน การขาดการรับรู้ถึงบทบาทของความคิดสร้างสรรค์จึงอาจเป็นสาเหตุที่ทำให้ความคิดสร้างสรรค์ไม่ได้ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมของชุมชนในสถานศึกษาตามที่คาดการณ์ไว้ ไม่สอดคล้องกับแนวคิดของสุธีรา งามเกียรติทรัพย์ (2564, น. 26) ได้ให้นิยามว่าความคิดสร้างสรรค์คือความสามารถในการคิดสร้างสรรค์สิ่งใหม่ ๆ ที่แตกต่างและมีประโยชน์ซึ่งสามารถนำไปใช้ได้ อย่างไรก็ตาม แนวคิดนี้มุ่งเน้นที่ลักษณะส่วนบุคคลและนวัตกรรม ซึ่งอาจยังไม่สอดคล้องกับปัจจัยที่ชุมชนให้ความสำคัญในการตัดสินใจมีส่วนร่วม ในขณะเดียวกัน

ข้อเสนอแนะ

จากผลการวิจัยที่ได้สรุป และอภิปรายผล ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะดังนี้

1. ข้อเสนอแนะสำหรับการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 ควรเสริมสร้างวิสัยทัศน์ของผู้บริหารให้เป็นแนวทางขับเคลื่อนความร่วมมือกับชุมชนอย่างเป็นรูปธรรม เนื่องจาก “ด้านวิสัยทัศน์” มีอิทธิพลสูงที่สุดต่อการมีส่วนร่วมของชุมชน สถานศึกษาควรจัดกิจกรรมพัฒนาผู้บริหาร เช่น การอบรมเชิงปฏิบัติการ ด้านการกำหนดวิสัยทัศน์ การสร้างการมีส่วนร่วม การสื่อสารเป้าหมายยุทธศาสตร์ และการแปลงวิสัยทัศน์สู่การปฏิบัติ เพื่อเสริมประสิทธิภาพในการนำชุมชนเข้ามามีบทบาทร่วมกับโรงเรียนมากยิ่งขึ้น

1.2 ควรพัฒนาโปรแกรมส่งเสริมคุณธรรม-จริยธรรมของผู้บริหาร เพื่อสร้างความเชื่อมั่นและความไว้วางใจจากชุมชน ผลวิจัยชี้ว่าคุณธรรม-จริยธรรมเป็นปัจจัยสำคัญต่อการมีส่วนร่วมของชุมชน โรงเรียนและเขตพื้นที่การศึกษาควรจัดโครงการส่งเสริมธรรมาภิบาล การสื่อสารอย่างโปร่งใส การมีจริยธรรมในการบริหารงาน และการจัดการที่เป็นธรรม เพื่อต่อยอดบทบาทของผู้บริหารในฐานะผู้นำที่ชุมชนไว้วางใจ

1.3 ควรพัฒนาศักยภาพผู้บริหารด้านภาวะผู้นำที่มีความรู้ความสามารถอย่างต่อเนื่อง เช่น การจัดอบรมด้านกฎหมาย

การศึกษา การบริหารจัดการเชิงกลยุทธ์ การแก้ปัญหาเชิงระบบ และทักษะการสื่อสารกับชุมชน เพื่อให้ผู้บริหารสามารถขับเคลื่อนความร่วมมือระหว่างโรงเรียนและชุมชนได้มีประสิทธิภาพสูงขึ้น โดยเฉพาะในประเด็นที่ผลวิจัยพบว่ามีค่าเฉลี่ยต่ำ เช่น ทักษะการบริหารจัดการและการแก้ไขปัญหา

1.4 ควรพัฒนากลไกการมีส่วนร่วมของชุมชนในด้านที่ยังอยู่ในระดับต่ำ โดยเฉพาะด้านวิชาการ ควรสร้างระบบหรือกิจกรรมที่เอื้อต่อการมีส่วนร่วมของชุมชนในการบริหารจัดการด้านวิชาการ เช่น การจัดทำหลักสูตรท้องถิ่น การวางแผนกิจกรรมส่งเสริมการเรียนรู้ และการบูรณาการภูมิปัญญาท้องถิ่นเข้ากับการจัดการเรียนรู้ เพื่อเสริมบทบาทของชุมชนให้มากขึ้นในด้านที่ยังมีความเข้มเข้มน้อย

1.5 ควรวางระบบการประเมินร่วมระหว่างโรงเรียนและชุมชนอย่างต่อเนื่องและเป็นระบบ เนื่องจากผลวิจัยพบว่า “การมีส่วนร่วมในการประเมินผลทั้งระหว่างดำเนินงานและหลังสิ้นสุดโครงการ” เป็นประเด็นที่ชุมชนมีส่วนร่วมน้อยที่สุด โรงเรียนควรสร้างรูปแบบการประเมินร่วม เช่น เวทีสะท้อนผล (Reflection forum), การประเมินแบบมีตัวแทนชุมชน, การใช้ข้อมูลร่วมกันในการปรับปรุงโครงการ และการเปิดเผยผลการดำเนินงานต่อสาธารณะ เพื่อเพิ่มบทบาทของชุมชนในกระบวนการประเมินอย่างแท้จริง

1.6 ควรเสริมสร้างและพัฒนาทักษะด้านมนุษยสัมพันธ์และบุคลิกภาพของผู้บริหารสถานศึกษาอย่างเป็นระบบ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 7 ควรนำผลการวิจัยนี้ไปใช้เป็นฐานข้อมูลในการวางแผนพัฒนาผู้บริหารสถานศึกษา โดยจัดหลักสูตรอบรมหรือโครงการพัฒนาศักยภาพที่เน้นการเสริมสร้างความรู้ความสามารถควบคู่กับการพัฒนามนุษยสัมพันธ์และบุคลิกภาพอย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง เพื่อยกระดับการมีส่วนร่วมของชุมชนให้เกิดขึ้นอย่างยั่งยืนและเป็นรูปธรรม

2. ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรขยายตัวแปรด้านบริบทชุมชนและลักษณะโรงเรียน โดยศึกษาเพิ่มเติมเกี่ยวกับปัจจัยด้านบริบท เช่น ขนาดโรงเรียน ระดับความเข้มแข็งของชุมชน โครงสร้างประชากร หรือสถานะทางเศรษฐกิจ-สังคมของชุมชน ซึ่งอาจส่งผลกระทบต่อระดับการมีส่วนร่วมของชุมชน และช่วยให้เข้าใจปัจจัยเชิงระบบที่กำหนดความร่วมมือระหว่างโรงเรียนกับชุมชนได้ชัดเจนยิ่งขึ้น

2.2 ควรศึกษาปัจจัยคุณลักษณะของผู้บริหารที่ไม่ได้รวมอยู่ในการวิจัยครั้งนี้ เนื่องจากผลการวิจัยพบว่าเฉพาะด้านวิสัยทัศน์ คุณธรรม-จริยธรรม และภาวะผู้นำที่มีความรู้ความสามารถมีอิทธิพลต่อการมีส่วนร่วมของชุมชน จึงควรสำรวจคุณลักษณะอื่นที่อาจมีบทบาท เช่น ภาวะผู้นำเชิงสร้างสัมพันธ์ (Relationship-oriented leadership), ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรม, หรือทักษะการสื่อสารข้ามวัฒนธรรม เพื่อเพิ่มความครอบคลุมของโมเดลพยากรณ์

2.3 ควรใช้วิธีการวิจัยแบบผสมผสาน (Mixed methods) เพื่อวิเคราะห์เชิงลึก แม้ผลการสำรวจสะท้อนระดับการมีส่วนร่วมของชุมชนในระดับมาก แต่ยังคงจำเป็นต้องมีการวิจัยเชิงคุณภาพ เช่น สัมภาษณ์เชิงลึกหรือการประชุมกลุ่ม (Focus group) กับผู้นำชุมชน ผู้บริหาร ครู และผู้ปกครอง เพื่อค้นหาปัจจัยเชิงกลไก (Mechanisms) ที่อธิบายว่าทำไมคุณลักษณะของผู้บริหารจึงมีอิทธิพลต่อการมีส่วนร่วมของชุมชน

2.4 ควรพัฒนาและทดสอบโมเดลเชิงสาเหตุขั้นสูง (Advanced causal models) โดยมีการพัฒนาโมเดลเชิงโครงสร้าง (Structural Equation Modeling: SEM) เพื่อตรวจสอบความสัมพันธ์เชิงซับซ้อนระหว่างคุณลักษณะผู้บริหาร ปัจจัยภายในโรงเรียน พฤติกรรมการสื่อสารกับชุมชน และระดับการมีส่วนร่วมของชุมชน ซึ่งจะช่วยให้เพิ่มความแม่นยำของการอธิบายความแปรปรวนที่มากกว่า 44.8% ที่พบในการวิจัยครั้งนี้

2.5 ควรเปรียบเทียบข้ามเขตพื้นที่การศึกษา หรือข้ามระดับการศึกษา เพื่อให้ได้ข้อสรุปที่นำไปใช้ได้กว้างขึ้น ควรทำการศึกษาเชิงเปรียบเทียบระหว่างหลายเขตพื้นที่การศึกษา หรือระหว่างโรงเรียนประถมศึกษา-มัธยมศึกษา เพื่อศึกษาความแตกต่างในรูปแบบการมีส่วนร่วมของชุมชน และตรวจสอบว่าโมเดลอิทธิพลของคุณลักษณะผู้บริหารยังคงสอดคล้องในบริบทที่หลากหลายหรือไม่

เอกสารอ้างอิง

- กัญญาพัชร พูลชื่น. (2556). การมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาในโรงเรียนสังกัดเทศบาลเมืองสะเดา จังหวัดสงขลา. วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- ขวัญชัย สังคะโลก. (2567). คุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษาที่พึงประสงค์ของครูโรงเรียนในอำเภอเมืองยาง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 7. วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต. วิทยาลัยนครราชสีมา.
- จันทร์พิรุณ มหาหิงค์. (2566). ภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 3. วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- ชฎารัตน์ เสงขมกุล. (2566). ความคิดสร้างสรรค์: เกิดขึ้นเองหรือพัฒนาได้. วารสารวิชาการมหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี, 13(2), 1-10.
- ชนิดาภา หามนตรี, ประยูร บุญใช้ และพรเทพ รุ่งแผน. (2568). แนวทางพัฒนาการมีส่วนร่วมของชุมชนในการพัฒนาคุณภาพผู้เรียนของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1. วารสารส่งเสริมและพัฒนาวิชาการสมัยใหม่, 3(5), 1-10.
- ธนชัย อัสชะสวัสดิ์. (2566). คุณลักษณะของผู้นำของผู้บริหารกับการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 2. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- ธัญวรรณ รักซ้อน. (2562). คุณลักษณะของผู้บริหารและทัศนคติต่อวิชาชีพของครูที่ส่งต่อการมีส่วนร่วมจัดการศึกษาในสถานศึกษาของชุมชน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาราชบุรี เขต 1. วารสารสังคมศาสตร์วิจัย, 10(1), 1-10.
- ธัญดา ภัคธนาภิญโญ. (2565). การบริหารแบบมีส่วนร่วมในสถานศึกษา. โรงเรียนบ้านไร่ต้นสำโรง, สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครปฐม เขต 1.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2556). การวิจัยเบื้องต้น (พิมพ์ครั้งที่ 9). กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาส์น.
- ปรเมศวร์ รอบคอบ และสุทธิพงศ์ บุญผดุง. (2565). คุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษากับการพัฒนาวัฒนธรรมองค์กรเชิงสร้างสรรค์ในสถานศึกษา. ใน การประชุมวิชาการนำเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ ครั้งที่ 4 Graduate School Conference 2022 iHappiness: ความสุขและคุณภาพชีวิตที่ดีอย่างยั่งยืนในยุคสังคมดิจิทัล (น. 1386–1392). กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา.
- ปรียาพา น้อยคล้าย. (2559). การศึกษาแนวทางการมีส่วนร่วมของชุมชนในการบริหารโรงเรียนสังกัดเทศบาลนครพระนครศรีอยุธยา. วารสารวิจัยและพัฒนา วไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์, 11(3), 1-10.
- พรพิมล นิยมพันธ์. (2550). คุณลักษณะของผู้บริหารมืออาชีพตามความคิดเห็นของผู้บริหารและครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาฉะเชิงเทรา เขต 1. วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยราชภัฏราชนครินทร์.
- พระมหาประยูร ธีระโร (ดระการ). (2565). วิสัยทัศน์ของผู้บริหารสถานศึกษาสู่ความเป็นเลิศ. วารสารบรรณการศึกษาศาสตร์และมนุษยศาสตร์, 3(1), 1-10.
- ยุเรศ ประดู่, บรรจง เจริญสุข และโสภณ เพ็ชรพวง. (2564). คุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพของสถานศึกษา ตามการรับรู้ของผู้บริหารและครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 3. วารสารการวัด ประเมินผล สถิติ และการวิจัยทางสังคมศาสตร์, 2(1), 1-10.
- ธัญยานภิก รัชตะวรรณ, ธมลวรรณ แก้วกระจก, วรรณรัตน์ จงเขตกิจ, ปิยะพร พรหมแก้ว, ดลิตา สำแดงสาร, และดลภรณ์ ทรงเลิศ. (2561). กระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชนในการพัฒนาสุขภาวะ. วารสารเทคโนโลยีภาคใต้, 11(1), 1-10.
- วิศรา อรุณกิตติพร. (2561). ปัจจัยการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาดุสิต. วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยบูรพา.
- วสันต์ บัวชุม. (2561). คุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษาตามแนวทางการปฏิรูปการศึกษาในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาบึงกาฬ. วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.
- วารุณี นิลงาม. (2560). คุณลักษณะของผู้บริหารที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมของชุมชนในการบริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดฉะเชิงเทรา. วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยราชภัฏราชนครินทร์.
- วิไลลักษณ์ ฐีกิจ, เอกราช โสมิตพิมานเวช, และสัมฤทธิ์ กางเพ็ง. (2567). ภาวะผู้นำเชิงคุณธรรมจริยธรรมของผู้บริหารสถานศึกษาในยุคการเปลี่ยนแปลงของโลก. วารสารมณีเชษฐาราม วัดจอมมณี, 7(2), 1-10.
- วิชญ์ หยกจินดา. (2557). การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานจังหวัดจันทบุรี. วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยบูรพา.
- ศศิธร พิมพ์แก้ว และกัญญารักษ์การย์ เลิศอมรศักดิ์. (2567). คุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการ

- ปฏิบัติงานของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองบัว เขต 1. วารสารศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา, 35(3),
- สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 7. (2566). รายงานการประเมินผลการดำเนินงานตามนโยบายสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. นครราชสีมา: สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 7.
- สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 7. (2567). แผนปฏิบัติการประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2567. นครราชสีมา: สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 7.
- สุดารัตน์ ลั่นเหลือ และพงษ์ศักดิ์ รวมชมรัตน์. (2567). คุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมของชุมชนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 3. วารสาร มจร กาญจนปริทรรศน์, 4(3),
- สุดารัตน์ สุริยะวงษ์, ทศนีย์ บุญมาภิ, สังวาร์ วังแจ่ม และสุรศักดิ์ สุทธสิริ. (2567). การมีส่วนร่วมของชุมชนในการบริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 โรงเรียนในกลุ่มเครือข่ายพัฒนาคุณภาพพื้นที่ 2 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่ เขต 2. วารสาร มจร อุบลปริทรรศน์, 9(1),
- สุธีรา งามเกียรติทรัพย์. (2564). การสร้างบรรยากาศในการเรียนให้เกิดความคิดสร้างสรรค์. วารสารนิเทศศาสตร์เสียงธรรมจากมหายาน, 7(1),
- สุธาวิ กลิ่นอุบล. (2562). การศึกษาการมีส่วนร่วมของชุมชนต่อความสำเร็จในการพัฒนาชุมชนตามแนวทางปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง บ้านหัวเขาจีน ตำบลห้วยยางโทน อำเภอปากท่อ จังหวัดราชบุรี. วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- สุนันทา เชื้อมทอง, สมหญิง จันทุไทย และจันทรัตน์ ภคมาศ. (2564). ความสัมพันธ์ระหว่างคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษามืออาชีพกับแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครูโรงเรียนสิรินธร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 33. วารสารศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์, 4(2),
- สุภาวดี พรหมทะสาร. (2561). คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษามืออาชีพตามทัศนะของครูผู้ในโรงเรียนสังกัดกองการศึกษา เทศบาลเมืองมหาสารคาม. วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม.
- Cohen, J. M., & Uphoff, N. T. (1977). Rural development participation: Concept and measures for project design, implementation and evaluation. New York: The Rural Development Committee Center for International Studies, Cornell University.
- Likert, R. (1967). The method of constructing an attitude scale. New York: Wiley & Son.
- Sergiovanni, T. J., & Starratt, R. J. (1992). Moral leadership: Getting to the heart of school improvement. San Francisco: Jossey-Bass.
- Shadid, W. (1982). Access and participation: A theoretical approach. In Participation of the poor in development. Leiden: University of Leiden.